

Przewodnik Młodego Odkrywcy

Ein Reiseführer für junge Entdecker

KOWARY

* SCHMIEDEBERG *

Koń Tradycjusz, Kuba i Zosia zapraszają na wyprawę!

Witajcie w Kowarach! Ten przewodnik to zaproszenie do wspólnej wyprawy po Kowarach razem z Koniem Tradycjuszem, Kubą i Zosią. W środku znajdziecie propozycje kilku wycieczek, ciekawostki o mieście oraz zagadki i zadania przygotowane specjalnie dla młodych odkrywców. Po drodze będziecie musieli bacznie obserwować otoczenie i rozwiązywać przygotowane wyzwania. Odpowiedzi zapisujcie na Karcie Odkrywcy znajdującej się na końcu przewodnika. Kto wie – może uda Wam się zdobyć tytuł Młodego Odkrywcy Kowar?

Tutaj nawet zwykły
spacer może zamienić
się w przygodę!

Hier kann
sogar ein ganz
gewöhnlicher Spaziergang
zu einem Abenteuer
werden!

Das Pferd Traditius, Kuba und Zosia laden euch zu einer Expedition ein!

Herzlich willkommen in Kowary! Dieser Reiseführer ist eine Einladung zu einer gemeinsamen Entdeckungsreise durch Kowary zusammen mit dem Pferd Traditius, Kuba und Zosia. Im Inneren findet ihr Vorschläge für verschiedene Ausflüge, Wissenswertes über die Stadt sowie Rätsel und Aufgaben, die speziell für junge Entdecker zusammengestellt wurden. Unterwegs müsst ihr eure Umgebung genau beobachten und die vorbereiteten Herausforderungen lösen. Notiert eure Antworten auf der Entdeckerkarte am Ende des Reiseführers. Wer weiß – vielleicht gelingt es euch ja, den Titel „Junger Entdecker von Kowary“ zu erringen?

Jeśli lubicie tajemnice, ciekawe historie i dobrą zabawę, czas ruszać w drogę!

– Naprawdę wszystkie te miejsca są w jednym mieście? – zapytał Kuba, przyglądając się mapie atrakcji Kowar.

– Dwie kopalnie, dwa pałace, trzy punkty widokowe... – Zosia przesunęła palcem po mapie. – Chyba potrzebowalibyśmy całych wakacji, żeby wszystko zobaczyć.

Tuż obok rozległ się stukot kopytek.

– A to dopiero początek! – powiedział niewielki koń z czerwoną apaszką na szyi – Nazywam się Koń Tradycjusz i jeśli chcecie pokazać wam Kowary, jakich nie znajdziecie w zwykłych przewodnikach.

– Będą przygody? – zapytał Kuba.

– Oczywiście.

– A lody?

– Oczywiście! Jeśli odkrywcy będą dzielni! – odpowiedział Tradycjusz z uśmiechem.

Wenn ihr Geheimnisse, interessante Geschichten und viel Spaß mögt – dann macht euch auf den Weg!

„Befinden sich all diese Orte wirklich in einer einzigen Stadt?“ fragte Kuba, während er sich die Karte mit den Sehenswürdigkeiten von Kowary ansah.

„Zwei Bergwerke, zwei Schlösser, drei Aussichtspunkte...“ – Zosia fuhr mit dem Finger über die Karte. „Wir bräuchten wohl die ganzen Sommerferien, um alles zu sehen.“

Gleich daneben ertönte das Klappern von kleinen Hufen.

„Und das ist erst der Anfang!“ sagte ein kleines Pferd mit einem roten Halstuch um den Hals „Ich heiße Pferd Traditius, und wenn ihr wollt, zeige ich euch Kowary, wie ihr es in gewöhnlichen Reiseführern nicht findet.“

„Wird es Abenteuer geben?“ fragte Kuba.

„Selbstverständlich.“

„Und Eis?“

„Aber sicher! Wenn die Entdecker mutig sind!“ antwortete Traditius mit einem Lächeln.

1. Informacja Turystyczna i Muzeum „Przystanek Kowary”

– To tutaj zaczynamy? – zapytał Kuba.
– Dokładnie! – odpowiedział Tradycjusz. – W „Przystanku Kowary” można cofnąć się w czasie bez żadnej maszyny.

W środku dzieci zatrzymały się przy dużej gablocie z ciemnym kamieniem.

– Wielka gablota, a w niej zwykły kamień? – zdziwiła się Zosia.

– Wcale nie taki zwykły – powiedział Tradycjusz. – To magnetyt. Powstał ponad 300 milionów lat temu i można powiedzieć, że to właśnie dzięki niemu powstały Kowary.

Tradycjusz opowiedział dzieciom legendę o Laurentiusie Angelusie – górniku, który miał odkryć w okolicznych górach złoża rudy żelaza.

– Ludzie zaczęli przyjeżdżać tutaj za pracą – tłumaczył. – Powstawały warsztaty, kuźnie i pierwsze domy. Z czasem Kowary stały się całkiem sporym miastem.

Dzieci zatrzymały się przy herbie na osi czasu.

– Dlaczego na herbie jest koń i młotek? – zapytał Kuba.

– Według legendy odważny kowal uratował mieszkańców przed zbójcami – wyjaśnił konik.

Na końcu dzieci obejrzały kolorowe włóczki i fragmenty dawnych dywanów.

– Kowary słynęły też z produkcji dywanów – powiedział konik. – Jeden z nich trafił nawet do Prezydenckiego Pałacu!

– Czyli Kowary były trochę górnicze, trochę kolejowe i trochę dywanowe – podsumował Kuba.

– Dokładnie – uśmiechnął się Tradycjusz. – I właśnie dlatego są takie ciekawe.

1. Touristeninformation und Museum „Haltestelle Kowary”

„Fangen wir hier an?” fragte Kuba.

„Genau!” antwortete Traditius. „Im Museum „Przystanek Kowary” kann man ganz ohne Zeitmaschine in die Vergangenheit reisen.”

Im Inneren blieben die Kinder vor einer großen Vitrine mit einem dunklen Stein stehen.

„Eine riesige Vitrine, und darin ein ganz gewöhnlicher Stein?” wunderte sich Zosia.

„Ganz und gar nicht gewöhnlich” sagte Traditius. „Das ist Magnetit. Er entstand vor über 300 Millionen Jahren, und man kann sagen, dass eben dank ihm Kowary entstanden ist.”

Traditius erzählte den Kindern die Legende von Laurentius Angelus – einem Bergmann, der in den umliegenden Bergen Eisenerzvorkommen entdeckt haben soll.

„Die Menschen begannen, auf der Suche nach Arbeit hierherzukommen”, erklärte er. „Es entstanden Werkstätten, Schmieden und die ersten Häuser. Mit der Zeit entwickelte sich Kowary zu einer recht großen Stadt.”

Die Kinder blieben vor dem Wappen auf der Zeitleiste stehen.

„Warum sind auf dem Wappen ein Pferd und ein Hammer zu sehen?”, fragte Kuba.

„Der Legende nach rettete ein mutiger Schmied die Einwohner vor Räubern”, erklärte das Pferdchen.

Zum Schluss betrachteten die Kinder bunte Garne und Fragmente alter Teppiche.

„Kowary war auch für seine Teppichherstellung bekannt”, sagte das Pferdchen. „Einer davon gelangte sogar in den Präsidentenpalast!”

„Das heißt, Kowary war ein bisschen Bergbau-, ein bisschen Eisenbahn- und ein bisschen Teppichstadt”, fasste Kuba zusammen.

„Genau”, lächelte Traditius. „Und genau deshalb ist es so interessant.”

LEGENDA O HERBIE KOWAR

DIE LEGENDE UM DAS STADTWAPPEN VON KOWARY

Dawno, dawno temu w okolicy grasowała banda zbójców, która grabiła i zastraszała mieszkańców Kowar. Ci długo nie potrafili się jej przeciwstawić. Aż pewnego dnia do osady przyjechał dowódca zbójów, aby zmusić miejscowego kowala do podkucia swojego konia. Kowal okazał się mężczyzną silnym i odważnym. Zdzielił zbójów młotem kowalskim i pozbawił go życia. Niestety, wystraszony koń ruszył z kopyta i zaczął uciekać. Było pewne, że trafi do kryjówki bandy, a jej członkowie domyślą się, że ich wodzowi przydarzyło się coś złego. Kowal więc bez zastanowienia rzucił młotem i... obalił biedne zwierzę. Zbójcy o niczym się nie dowiedzieli, a pozbawieni przywódcy zaprzestali rozbojów. Do Kowar powrócił spokój.

Vor langer, langer Zeit trieb in dieser Gegend eine Räuberbande ihr Unwesen, die die Einwohner von Kowary ausraubte und einschüchterte. Diese waren lange Zeit nicht in der Lage, sich dagegen zu wehren. Bis eines Tages der Anführer der Räuber in die Siedlung kam, um den örtlichen Schmied dazu zu zwingen, sein Pferd zu beschlagen. Der Schmied erwies sich als starker und mutiger Mann. Er schlug den Räuber mit seinem Schmiedehammer nieder und nahm ihm das Leben. Leider geriet das verängstigte Pferd in Panik und rannte davon. Es war klar, dass es zum Versteck der Bande gelangen wird und deren Mitglieder vermuten würden, dass ihrem Anführer etwas Schlimmes zugestoßen war. Also warf der Schmied ohne zu zögern seinen Hammer und ... streckte das arme Tier nieder. Die Räuber erfuhren nichts davon, und ohne ihren Anführer stellten sie ihre Raubzüge ein. In Kowary kehrte wieder Ruhe ein.

CIEKAWOSTKI ODKRYWCY

INTERESSANTES FÜR ENTDECKER

• **Magnetyt**, czyli ruda żelaza ma niezwykłą właściwość – potrafi przyciągać magnes.

• Pod Przełęczą Kowarską znajduje się jeden z najdłuższych tuneli kolejowych w Polsce (1025 metrów długości)

• W Kowarach utkano ogromny dywan, który zdobił Salę Kolumnową Pałacu Prezydenckiego w Warszawie. Miał aż 180 metrów kwadratowych powierzchni!

• **Magnetit**, also Eisenerz, besitzt eine außergewöhnliche Eigenschaft – es zieht Magnete an.

• Unterhalb von Przełęcz Kowarska [Schmiedeberger Pass] befindet sich einer der längsten Eisenbahntunnel Polens (1025 m lang)

• In Kowary wurde ein riesiger Teppich gewebt, der den Säulensaal des Präsidentenpalasts in Warszawa schmückte. Er hatte eine Fläche von sage und schreibe 180 Quadratmetern!

WYZWANIE ODKRYWCY

Odszukaj w Muzeum „Przystanek Kowary” fotografię leżaków... w kopalni.
Ile leżaków jest na zdjęciu?
Odpowiedź zapisz na Karcie Odkrywcy.

DIE HERAUSFORDERUNG FÜR ENTDECKER

Findet im Museum „Przystanek Kowary” ein Foto von Liegestühlen ... in einem Bergwerk.
Wie viele Liegestühle sind auf dem Foto zusehen?
Tragt die Antwort auf die Entdeckerkarte ein.

2. Kowarska Starówka

– Ale tu kolorowo! – zachwycił się Kuba. – Każda kamienica wygląda inaczej!

– Ulica 1 Maja to serce Kowar – wyjaśnił Tradycjusz. – Niektóre budynki pamiętają czasy, gdy po mieście spacerowali kowale, górnicy i kupcy. Zosia spojrzała na duży budynek, przed którym się zatrzymali.

– A ten? To jakiś pałac?

– To ratusz – odpowiedział Tradycjusz. – Chodźcie, pokażę wam coś wyjątkowego.

Po chwili znaleźli się w Sali Rajców.

– Ale sufit! Wygląda jak wielki obraz! – zawołał Kuba.

– To tutaj od wielu lat podejmowane są najważniejsze decyzje dotyczące miasta – wyjaśnił Tradycjusz.

Następnie ruszyli do Domu Tradycji.

– To jedno z moich ulubionych miejsc – powiedział z uśmiechem.

– W końcu moje imię do czegoś zobowiązuje!

W środku dzieci oglądały pamiątki po dawnych mieszkańcach Kowar.

– Czyli tak wyglądało życie bez komputerów i telefonów? – zdziwiła się Zosia.

– Dokładnie tak. I wszyscy świetnie sobie radzili – odparł Tradycjusz.

Spacer zakończył się nad Jedlicą, przy Mostkach Wenecji Karkonoszy.

– Spójrzcie! Na tym mostku jest kielich! – zauważył Kuba.

– A na następnym młotek! – dodała Zosia.

– To symbole dawnych zawodów – wyjaśnił Tradycjusz. – Mostki przypominają o ludziach, którzy przez wieki tworzyli historię Kowar.

Dzieci spojrzały jeszcze raz na ozdobne mostki i pomyślały, że nawet zwykły spacer może być fascynującą podróżą przez historię miasta.

2. Die Altstadt von Kowary

„Wie farbenfrohes hier ist!“ begeisterte sich Kuba.

„Jedes Haus sieht anders aus!“

„Die Straße 1. Mai ist das Herz von Kowary“, erklärte Traditius. „Einige Gebäude erinnern sich noch an die Zeiten, als Schmiede, Bergleute und Kaufleute durch die Stadt schlenderten.“

Zosia blickte auf das große Gebäude, vor dem sie stehen geblieben waren.

„Und das hier? „Ist das etwa ein Palast?“

„Das ist das Rathaus“, antwortete Traditius. „Kommt mit, ich zeige euch etwas ganz Besonderes.“

Kurz darauf befanden sie sich im Saal der Ratsherren.

„Was für eine Decke! Sie sieht aus wie ein riesiges Gemälde!“ rief Kuba.

„Hier werden seit vielen Jahren die wichtigsten Entscheidungen für die Stadt getroffen“, erklärte Traditius.

Anschließend machten sie sich auf den Weg zum Haus der Tradition.

„Das ist einer meiner Lieblingsorte“, sagte er mit einem Lächeln. „Schließlich verpflichtet mich mein Name zu etwas!“

Im Inneren betrachteten die Kinder Erinnerungsstücke an die früheren Bewohner von Kowary.

„So sah also das Leben ohne Computer und Telefon aus?“ fragte Zosia erstaunt.

„Genau so. Und alle kamen damit hervorragend zurecht“, erwiderte Traditius.

Der Spaziergang endete am Fluss Jedlica, bei den Brücken von „Venedig im Riesengebirge“.

„Schaut mal! Auf dieser Brücke ist ein Kelch!“ bemerkte Kuba.

„Und auf der nächsten ein Hammer!“ fügte Zosia hinzu.

„Das sind Symbole früherer Berufe“, erklärte Traditius. „Die Brücken erinnern an die Menschen, die über Jahrhunderte hinweg die Geschichte von Kowary geprägt haben.“

Die Kinder betrachteten die verzierten Brücken noch einmal und dachten, dass selbst ein gewöhnlicher Spaziergang eine faszinierende Reise durch die Geschichte der Stadt sein kann.

CIĘKAWOSTKI ODKRYWCY

• Kościół NMP jest jednym z najstarszych budynków w centrum Kowar.

• Mostki Wenecji Karkonoszy ozdobiono symbolami dawnych zawodów.

• W Domu Tradycji można zobaczyć przedmioty używane przez mieszkańców nawet sto lat temu.

INTERESSANTES FÜR ENTDECKER

• Die Kirche der Heiligen Jungfrau Maria ist eines der ältesten Gebäude im Zentrum von Kowary.

• Die Brücken von „Venedig des Riesengebirges“ sind mit Symbolen früherer Berufe geschmückt.

• Im Haus der Tradition kann man Gegenstände betrachten, die von den Einwohnern noch vor hundert Jahren verwendet wurden.

WYZWANIE ODKRYWCY

Odnajdź na mostkach:

kilof

Findet auf den Brücken:

eine Spitzhacke

młotek

einen Hammer

złoty pierścień

einen goldenen Ring

myszki

Mäuse

Ile różnych zawodów udało Ci się odnaleźć? Odpowiedź zapisz na Karcie Odkrywcy.

Wie viele verschiedene Berufe habt ihr gefunden? Tragt die Antwort auf die Entdeckerkarte ein.

3. Kowarski zalew

Spacerując po Kowarach, dzieci dotarły nad duży zbiornik wodny.

– Co to za miejsce? – zapytała Zosia.

– To Kowarski Zalew – wyjaśnił Tradycjusz. – Latem można tu odpocząć na leżakach, pospacerować i nabrać sił po zwiedzaniu miasta.

Następnie odwiedzili Muzeum Sentymentów. Już od progu czekało tam na nich wiele niespodzianek.

– Co to za dziwny telefon? Nie ma nawet ekranu! – zdziwił się Kuba.

– Dawniej, żeby zadzwonić, trzeba było kręcić tarczą – odpowiedział Tradycjusz. Zosia z zainteresowaniem przyglądała się staremu telewizorowi.

– A ten wygląda jak szafka!

– I właśnie dlatego to muzeum jest tak zabawne – zaśmiał się Tradycjusz. – Można tu zobaczyć, jak żyli ludzie przed erą komputerów i smartfonów.

Kolejnym przystankiem był Park Miniatur.

– Ale małe domki! – zawołał Kuba.

– Są małe, ale przedstawiają prawdziwe budowle i zabytki Dolnego Śląska – wyjaśnił Tradycjusz. – Dzięki nim można odbyć niezwykłą podróż po regionie w zaledwie kilka chwil.

3. Das kowary-Staubecken

Während ihres Spaziergangs durch Kowary gelangten die Kinder zu einem großen Wasserbecken.

„Was ist das für ein Ort?“ fragte Zosia.

„Das ist das Kowary-Staubecken“, erklärte Traditius. „Im Sommer kann man sich hier auf Liegestühlen ausruhen, spazieren gehen und nach der Stadtbesichtigung neue Kraft tanken.“

Anschließend besuchten sie das Museum der Nostalgie. Schon an der Schwelle erwarteten sie dort zahlreiche Überraschungen.

„Was ist das denn für ein seltsames Telefon? Es hat nicht einmal einen Bildschirm!“ wunderte sich Kuba.

„Früher musste man die Wählscheibe drehen, um zu telefonieren“, antwortete Traditius.

Zosia betrachtete interessiert einen alten Fernseher.

„Und der sieht ja aus wie ein Schrank!“

„Und genau deshalb ist dieses Museum so unterhaltsam“, lachte Traditius. „Hier kann man sehen, wie die Menschen vor dem Zeitalter der Computer und Smartphones gelebt haben.“

Die nächste Station war der Park der Miniaturen.

„Was für winzige Häuschen!“ rief Kuba.

„Sie sind zwar klein, stellen aber echte Gebäude und Denkmäler der Region Niederschlesien dar“, erklärte Traditius. „Dank ihnen kann man in nur wenigen Augenblicken eine außergewöhnliche Reise durch die Region erleben.“

CIEKAWOSTKI ODKRYWCY

INTERESSANTES FÜR ENTDECKER

- W Muzeum Sentymentów można zobaczyć przedmioty używane przez rodziców i dziadków.
- Im Museum der Nostalgie kann man Gegenstände betrachten, die einst von den Eltern und Großeltern benutzt wurden.
- W Parku Miniatur znajdują się modele pałaców, zamków i klasztorów.
- Im Miniaturpark befinden sich Modelle von Palästen, Burgen und Klöstern.
- Nad zalewem można obserwować wiele gatunków ptaków.
- Am Staubecken kann man zahlreiche Vogelarten beobachten.

WYZWANIE ODKRYWCY

DIE HERAUSFORDERUNG FÜR ENTDECKER

Znajdź w Muzeum Sentymentów:

Findet im Museum der Nostalgie:

telefon z tarczą

ein Telefon mit Wählscheibe

magnetofon kasetowy

einen Kassettenrekorder

maszynę do pisania

eine Schreibmaschine

Który przedmiot najbardziej Cię zaskoczył? Odpowiedź zapisz na Karcie Odkrywcy

Welcher Gegenstand hat euch am meisten überrascht? Tragt die Antwort auf die Entdeckerkarte ein.

4. WOJKÓW

Uzdrowskowa dzielnica Kowar

- Czy nadal jesteśmy w Kowarach? – zapytał Kuba, rozglądając się z zaciekawieniem.
- Tak – odpowiedział Tradycjusz. – Jesteśmy w Wojkowie, najspokojniejszej części miasta.
- Zosia rozejrzała się po okolicy.
- Dlaczego stoją tu dwa tak przepiękne budynki?
- Bo kiedyś przyjeżdżali tu kuracjusze, żeby odpoczywać i odzyskiwać zdrowie – wyjaśnił Tradycjusz.
- Dzieci przeszły obok szpitali Bukowiec i Wysoka Łąka. Ich eleganckie bryły przyciągały wzrok.
- Wyglądają jak pałace! – zachwycił się Kuba.
- Bo dawniej leczono nie tylko lekarskimi, ale też pięknym otoczenia – powiedział Tradycjusz.

4. WOJKÓW

Der Kurortbezirk von Kowary

- „Sind wir noch in Kowary?“ fragte Kuba und blickte neugierig um sich.
- „Ja“, antwortete Traditius. „Wir sind in Wojków, dem ruhigsten Teil der Stadt.“
- Zosia sah sich in der Umgebung um.
- „Warum stehen hier zwei so wunderschöne Gebäude?“
- „Weil früher Kurgäste hierherkamen, um sich zu erholen und ihre Gesundheit wiederzuerlangen“, erklärte Traditius.
- Die Kinder gingen an den Krankenhäusern Bukowiec und Wysoka Łąka vorbei. Ihre eleganten Gebäude zogen ihre Blicke auf sich.
- „Sie sehen aus wie Paläste!“ begeisterte sich Kuba.
- „Denn früher wurde nicht nur mit Medikamenten geheilt, sondern auch durch die Schönheit der Umgebung“, sagte Traditius.

CIEKAWOSTKI ODKRYWCY

- Wojków był znany jako miejsce wypoczynku i leczenia.
- Kasztanowa Aleja należy do najbardziej malowniczych spacerowych tras w Kowarach.
- W okolicy znajdują się grobowce rodziny von Reuss.

INTERESSANTES FÜR ENTDECKER

- Wojków war ein bekannter Ort der Erholung und Heilung.
- Die Kastanienallee gehört zu den malerischsten Spazierwegen in Kowary.
- In der Umgebung befinden sich die Grabmäler der Familie von Reuss.

WYZWANIE ODKRYWCY

Znajdź, spacerując po Kasztanowej Alei, ławko-stojak na rowery. To wielki głaz z drewnianą ławeczką i metalową, niewielką rzeźbą. Jakiego ptaka widzimy na kamieniu? **Odpowiedź zapisz na Karcie Odkrywcy.**

DIE HERAUSFORDERUNG FÜR ENTDECKER

Findet beim Spaziergang durch die Kastanienallee eine Bank mit Fahrradständer. Es ist ein großer Felsbrocken mit einer kleinen Holzbank und einer kleinen Metallschulptur. Welche Vögel sind auf dem Stein zu sehen? **Tragt die Antwort auf die Entdeckerkarte ein.**

5. Podgórze Kopalnia Podgórze i Sztolnie Kowary

RU
DA
ŻELAZA

EISENERZ

5. PODGÓRZE – Das Bergwerk Podgórze und die Stollen Kowary

„Gehen wir unter die Erde?!“ rief Kuba mit leichter Besorgnis.

„Echte Entdecker haben keine Angst vor der Dunkelheit“, antwortete Traditius ruhig.

In dem kühlen Tunnel hallten ihre Schritte wider, und das Licht der Taschenlampe tanzte an den Wänden.

„Wie haben die Bergleute hier jeden Tag gearbeitet?“ fragte Zosia und blickte sich voller Bewunderung um.

„Sie brauchten Mut, Kraft und enorme Ausdauer“, erklärte Traditius.

Kuba blieb einen Moment stehen.

„Und was wurde hier abgebaut?“

„Zunächst Eisenerz und später auch Uran“, antwortete Traditius.

URANERZ

RU
DA
URANU

– Schodzimy pod ziemię?! – zawołał Kuba z lekkim niepokojem.

– Prawdziwi odkrywcy nie boją się ciemności – odpowiedział spokojnie Tradycjusz.

W chłodnym tunelu rozległo się echo ich kroków, a światło latarki tańczyło po ścianach.

– Jak górnicy pracowali tutaj codziennie? – zapytała Zosia, rozglądając się z podziwem.

– Potrzebowali odwagi, siły i ogromnej wytrwałości – wyjaśnił Tradycjusz.

Kuba zatrzymał się na chwilę.

– A co tu wydobywano?

– Najpierw rudę żelaza, a później także uran – odpowiedział Tradycjusz.

CIEKAWOSTKI ODKRYWCY

- Kowarskie kopalnie należą do najciekawszych zabytków przemysłowych regionu.
- Pod ziemią przez cały rok panuje podobna temperatura.
- W sztolniach można zobaczyć dawne narzędzia górnicze.

INTERESSANTES FÜR ENTDECKER

- Die Bergwerke von Kowary gehören zu den interessantesten Industriedenkmälern der Region.
- Unter Tage herrscht das ganze Jahr über eine gleichbleibende Temperatur.
- In den Stollen kann man alte Bergbauwerkzeuge betrachten.

WYZWANIE ODKRYWCY

DIE HERAUSFORDERUNG FÜR ENTDECKER

Znajdź podczas
zwiedzania:

wagonik
górnicy

Findet während der
Besichtigung:

☐

einen Bergbauwagen

kilof

☐

eine Spitzhacke

lampę górnicy

☐

eine Grubenlampe

Jakie zwierzęta
można spotkać
w zimie pod ziemią?
Odpowiedź zapisz na
Karcie Odkrywcy.

Welche
Tiere kann man im
Winter unter Tage
antreffen? Tragt die
Antwort auf die Ent-
deckerkarte ein.

6. Punkty widokowe Kowar

– Ale wysoko! – zawołała Zosia, zatrzymując się na punkcie widokowym.

– Widzę całe miasto! – dodał podekscytowany Kuba, wychylając się lekko przed barierkę.

– Spokojnie, odkrywcy – uśmiechnął się Tradycjusz. – Kowary najlepiej poznaje się z góry.

Na Brzeźniku dzieci przez chwilę milczały. Przed nimi rozciągał się szeroki widok na miasto, otoczone zielenią lasów i górkami zboczami. Dachy domów mieniły się w słońcu, a w oddali majaczyły karkonoskie grzbiety.

– Ale tu wszystko wygląda inaczej... jakby było mniejsze – powiedziała Zosia.

– Bo z góry widać więcej – odpowiedział Tradycjusz. – Można zobaczyć, jak miasto wtula się w dolinę i jak blisko stąd do gór.

Kuba wskazał palcem na horyzont.

– Czy to Śnieżka?

– Tak – potwierdził Tradycjusz. – Najwyższy szczyt Karkonoszy. Tam często zbierają się chmury, a wiatr potrafi być bardzo silny.

– Chciałbym tam kiedyś wejść – powiedział Kuba z podziwem.

Zosia uśmiechnęła się i jeszcze raz spojrzała na panoramę Kowar.

– To naprawdę piękne miejsce...

– I za każdym razem wygląda trochę inaczej – dodał Tradycjusz. – Dlatego warto tu wracać.

6. Aussichtspunkte in Kowary

„Wie hoch wir sind!“ rief Zosia, als sie am Aussichtspunkt angehalten haben.

„Ich kann die ganze Stadt sehen!“ fügte Kuba aufgeregt hinzu, während er sich leicht über die Brüstung beugte.

„Ganz ruhig, ihr Entdecker“, lächelte Traditius. „Kowary lässt sich am besten von oben erkunden.“

Auf dem Brzeźnik schwiegen die Kinder einen Moment lang. Vor ihnen erstreckte sich ein weiter Blick auf die Stadt, umgeben von grünen Wäldern und Berghängen. Die Dächer der Häuser schimmerten in der Sonne, und in der Ferne zeichneten sich die Bergrücken des Riesengebirges ab.

„Aber hier sieht alles anders aus ... als wäre es kleiner“, sagte Zosia.

„Weil man von oben mehr sieht“, antwortete Traditius. „Man kann sehen, wie sich die Stadt in das Tal schmiegt und wie nah die Berge von hier aus sind.“

Kuba zeigte mit dem Finger auf den Horizont.

„Ist das die Schneekoppe?“

„Ja“, bestätigte Traditius. „Der höchste Gipfel des Riesengebirges. Dort sammeln sich oft Wolken, und der Wind kann sehr stark sein.“

„Ich würde dort gerne einmal hinaufsteigen“, sagte Kuba voller Bewunderung.

Zosia lächelte und blickte noch einmal auf das Panorama von Kowary.

„Das ist wirklich ein wunderschöner Ort ...“

„Und jedes Mal sieht es ein wenig anders aus“, fügte Traditius hinzu. „Deshalb lohnt es sich, immer wieder hierher zurückzukehren.“

CIEKAWOSTKI ODKRYWCY

- Ze wzgórz można zobaczyć Karkonosze, Rudawy Janowickie i Kotlinę Jeleniogórską.
- Na Kaplicznym Wzgórzu znajduje się zabytkowa kaplica.
- Brzeźnik jest jednym z ulubionych punktów widokowych mieszkańców.

INTERESSANTES FÜR ENTDECKER

- Von den Hügeln aus kann man das Riesengebirge, Rudawy Janowickie [Landeshuter Kamm] und das Tal von Jelenia Góra [Hirschberger Tal] sehen.
- Auf dem Kapliczne Wzgórze befindet sich eine historische Kapelle.
- Brzeźnik ist einer der beliebtesten Aussichtspunkte der Einwohner.

WYZWANIE ODKRYWCY

Spróbuj odnaleźć:

Śnieżkę ☐ die Schneekoppe

Zalew Kowarski ☐ das Kowary-Staubecken

wieżę kościoła parafialnego pod wezwaniem Najświętszej Marii Panny ☐ den Turm der Pfarrkirche der Heiligen Jungfrau Maria

DIE HERAUSFORDERUNG FÜR ENTDECKER

Wie heißt die historische Kapelle auf dem Kapliczne Wzgórze in Kowary? Tragt die Antwort auf die Entdeckerkarte ein.

Jak nazywa się zabytkowa kaplica stojąca na Kaplicznym Wzgórzu w Kowarach? Odpowiedź zapisz na Karcie Odkrywcy.

7. Schönau-Berzdorf – tajemnica Rycerza Blauhütel

Minęło trochę czasu od ostatniej wyprawy. Zosia i Kuba wrócili do Kowar i od razu odwiedzili Informację Turystyczną. Czekala tam na nich koperta opieczętowana końskim kopytkiem.

– To od Tradycjusza! – zawołała Zosia.

W środku znajdowała się krótka wiadomość: „Czas ruszyć dalej. W mieście partnerskim Schönau-Berzdorf czekają kolejne przygody!”

W tej samej chwili za ich plecami rozległ się znajomy stukot kopytek.

– Gotowi na wyprawę za granicę? – zapytał Tradycjusz.

Po krótkiej podróży dotarli pod wzgórze Hutberg. Nagle z porannej mgły wyłonił się tajemniczy jeździec w ogromnym niebieskim kapełuszu.

– Nie bójcie się – powiedział. – Jestem Rycerz Blauhütel. Dawniej ludzie bali się moich polowań, dziś pilnuję największych skarbów tej ziemi.

– Gdzie są ukryte? – zapytał Kuba.

– Chodźcie, pokażę wam.

Na zboczach Hutbergu dzieci zobaczyły niebieskie przylaszczki, białe zawilce i dzikie pszczoły krążące nad kwiatami.

– To właśnie one są jednym ze skarbów naszego regionu – wyjaśnił rycerz.

Później wszyscy dotarli nad ogromne jezioro Berzdorfer See.

– Jeszcze kilkadziesiąt lat temu była tutaj kopalnia węgla brunatnego – powiedział Rycerz Blauhütel.

– Czyli podobnie jak w Kowarach tutejsza historia związana jest również z górnictwem? – zapytała Zosia.

– Dokładnie tak – odpowiedział rycerz.

7. Schönau-Berzdorf – Das Geheimnis des Ritters Blauhütel

Seit ihrer letzten Expedition war einige Zeit vergangen. Zosia und Kuba kehrten nach Kowary zurück und suchten sofort die Touristeninformation auf. Dort erwartete sie ein Umschlag, der mit einem Pferdehuf versiegelt war.

„Das ist von Traditus!“, rief Zosia.

Darin befand sich eine kurze Nachricht:

„Es ist Zeit, weiterzuziehen. In der Partnerstadt Schönau-Berzdorf warten weitere Abenteuer!“

Im selben Moment ertönte hinter ihnen das vertraute Klappern von Hufen.

„Seid ihr bereit für eine Reise ins Ausland?“ fragte Traditus.

Nach einer kurzen Reise erreichten sie den Fuß des Hutbergs. Plötzlich tauchte aus dem Morgennebel ein geheimnisvoller Reiter mit einem riesigen blauen Hut auf.

„Habt keine Angst“, sagte er. „Ich bin Ritter Blauhütel. Früher fürchteten sich die Menschen vor meinen Jagden, heute bewache ich die größten Schätze dieses Landes.“

„Wo sind sie versteckt?“ fragte Kuba.

„Kommt mit, ich zeige sie euch.“

An den Hängen des Hutbergs sahen die Kinder blaue Leberblümchen, weiße Anemonen und Wildbienen, die über den Blumen schwebten.

„Genau diese sind einer der Schätze unserer Region“, erklärte der Ritter.

Später erreichten alle gemeinsam den riesigen Berzdorfer See.

„Noch vor einigen Jahrzehnten gab es hier ein Braunkohlebergwerk“, sagte Ritter Blauhütel.

„Das heißt, ähnlich wie in Kowary ist auch die Geschichte dieses Ortes mit dem Bergbau verbunden?“ fragte Zosia.

„Genau so“, antwortete der Ritter.

CIEKAWOSTKI ODKRYWCY

- Schönau-Berzdorf jest miastem partnerskim Kowar.
- W Schönau-Berzdorf można zobaczyć głaz narzutowy liczący ponad miliard lat.
- Zabytkowy kościół św. Jerzego jest jednym z najstarszych obiektów w okolicy.
- Schönau-Berzdorf ist die Partnerstadt von Kowary.
- In Schönau-Berzdorf kann man einen über eine Milliarde Jahre alten Findling bewundern.
- Die historische St.-Georgs-Kirche ist eines der ältesten Bauwerke der Umgebung.

WYZWANIE ODKRYWCY

Wybierz poprawne odpowiedzi:

przylaszczki rosną na Hutbergu

Berzdorfer See było kiedyś terenem, na którym działała kopalnia

Wählt die richtigen Antworten aus:

Auf dem Hutberg wachsen Leberblümchen

Der Berzdorfer See war einst das Gelände eines Bergwerks

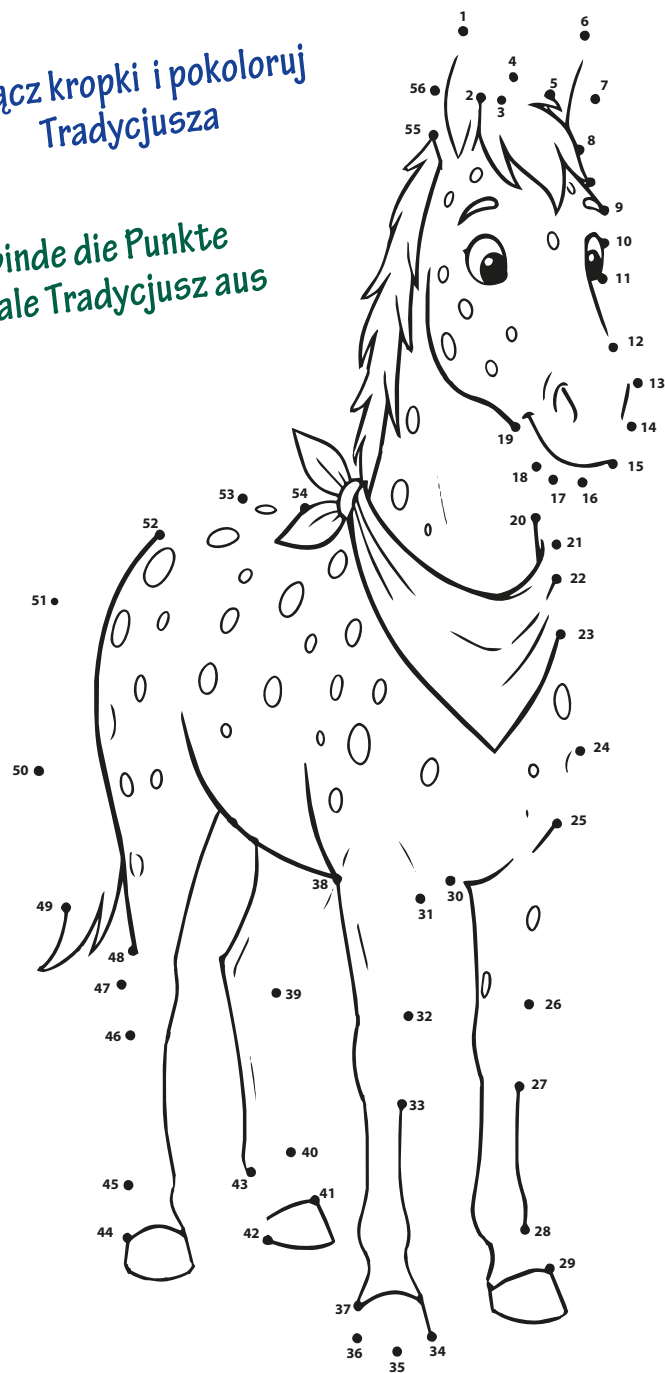
DIE HERAUSFORDERUNG FÜR ENTDECKER

Czy Rycerz Blauhütel nosił czerwony kapelusz? Odpowiedź zapisz na Karcie Odkrywcy.

Trug Ritter Blauhütel einen roten Hut? Tragt die Antwort auf die Entdeckerkarte ein.

Połącz kropki i pokoloruj
Tradycjusza

Verbinde die Punkte
und male Tradycjusz aus

Pomóż rycerzowi
dotrzeć do dzieci

Hilf dem Ritter,
die Kinder zu erreichen

Tekst: Agnieszka Kolaszt
Realizacja: Wydawnictwo AD REM
Wydawca: © Gmina Miejska Kowary, 2026
Opracowanie graficzne: Aleksandra Barszczewska AD REM

ISBN 978-83-936067-3-3

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

Wyłączną odpowiedzialność za zawartość niniejszej publikacji ponoszą jej autorzy i nie może być ona utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Unii Europejskiej

KOSTENLOSES EXEMPLAR

Die alleinige Verantwortung für den Inhalt dieser Veröffentlichung liegt bei den Autoren und kann nicht mit dem offiziellen Standpunkt der Europäischen Union gleichgesetzt werden

Niniejsza publikacja jest również dostępna w języku niemieckim
Diese Publikation ist auch in deutscher Sprachversion verfügbar

Interreg

Współfinansowany przez
UNIJĘ EUROPEJSKĄ
Kofinansiert von
der EUROPÄISCHEN UNION

Polska – Sachsen

Projekt jest finansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Funduszu Małych Projektów Polska – Saksonia 2021-2027

Das Projekt wird durch die Europäische Union aus den Mitteln des Europäischen Fonds für Regionale Entwicklung im Rahmen des Kleinprojektfonds Polen – Sachsen 2021-2027 finanziert